

Vogels in de Nesten

HET GROENE WIEL

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

Colofon

Het Groene Wiel
Hendrikweg 14 b
6703 AW Wageningen
Tel: 0317-422041

E-mail: groenewiel@ivn.nl
Website: www.groenewiel.nl
www.ivn.nl

Het Groene Wiel

HANDLEIDING

Hoe krijg ik m'n jongen groot?

Mensen zijn niet de enigen die met dit probleem worstelen. Ook dieren kennen dit probleem. Bij vogels is het anders dan bij mensen. Bij mensen groeien de kinderen eerst veilig in de buik van de moeder. Dat is ook zo bij andere zoogdieren. Vogels leggen eieren die ze eerst veilig moeten zien uit te broeden voordat ze jongen krijgen.

Vogels hebben dus met de volgende problemen te maken:

1. Hoe zorgt de vogel voor een plekje waar ik de eieren kan leggen en broeden.
2. Hoe zorgt de vogel ervoor dat de eieren niet worden ontdekt en opgegeten.
3. Hoe zorgen de broedende vogels ervoor dat ze zelf niet ontdekt worden door een roofdier.
4. Hoe krijgt de vogel de jongen veilig groot.

Leerlingen ervaren in dit programma dat er niet één antwoord is op deze vragen. De oplossing die vogels gevonden hebben hangt af van:

1. waar de vogel leeft.
2. hoe groot de vogel is.
3. wat de vogel wél en niet goed kan.

Werkblad 1 gaat over het eerste probleem.

Werkblad 2 gaat over het tweede probleem.

Werkblad 3 gaat over het derde probleem.

Werkblad 4 gaat over het vierde probleem.

Uit de opdrachten zal blijken dat vooral de vogels die in open terrein (weide, strand, water) leven de problemen op een andere manier oplossen dan vogels die de stad of bossen leven.

De vogels van weide en strand maken meestal geen nest (dat zou juist erg opvallen!). Ze moeten daarom zorgen voor eieren met een goede schutkleur en ook de broedende vogels mogen niet opvallen. Een aantal kustvogels beperkt het gevaar door in een kolonie te broeden. Zij kunnen indringers dan met z'n allen weggagen. En

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

als beide ouders weg zijn om voedsel te halen, zijn er meestal nog andere vogels in de kolonie die oppassen.

Bij weide- en watervogels is het voor de jongen gevaarlijk om onbeschermd in het kale open nest te blijven. Ze moeten direct kunnen vluchten. Deze jongen zijn veel verder 'af' als ze uit het ei komen. Ze kunnen direct al goed zien en lopen. De kuikens van een kip of de jonge eendjes zijn voorbeelden van **nestvlieders** die de leerlingen zullen kennen.

Na het maken van de werkbladen kunt u met de leerlingen de genoemde problemen in een klassengesprek bespreken. Welke oplossingen zijn ze tegengekomen? Kunnen ze ook verklaren waarom verschillende vogels verschillende soorten nesten en eieren hebben? En waarom is het bijvoorbeeld voor vogels die in hopen broeden niet erg belangrijk om een goede schutkleur te hebben?

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

WERKBLAD 1 : Een plek om te broeden

In het voorjaar zoeken of maken vogels een plek om hun eieren uit te broeden.

Bekijk de advertenties voor geschikte nestplaatsen op dit werkblad.

Zoek op knipblad 1 de vogels die zo'n plek zouden willen hebben. Knip ze uit en plak ze naast de advertentie.

NESTENMAKELAAR

aangeboden

Vrijstaand hoge boom met stevige takken. Voor een nest met prachtig uitzicht en zo hoog dat zelfs poezen er hoogtevrees van zullen krijgen. De wind kan er stevig waaien, daarom mogen hier alleen nesten van stevige takken gebouwd worden. Ideaal voor de wat grotere vogel die met stevige takken kan sjouwen.

Plak hier de
Vogel die deze
plek wil

NESTENMAKELAAR

aangeboden

De kans voor waterliefhebbers! Middenin een plas vol vis hebben wij een plekje met enkele stevige oude rietstengels waar u uw nest aan vast kunt maken. Omdat na regen het water in de plas flink kan stijgen, kunnen alleen nesten worden gebouwd die op het water drijven. Bouwmaterialen voor een drijfnest zoals oude wortelstokken en bladeren zijn overal te vinden.

Plak hier de
Vogel die deze
plek wil

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

NESTENMAKELAAR

aangeboden

Comfortabele boomholte in rustieke eik.

Entree: opening op 4 meter hoogte.

Verblijf: ruime holte met de mogelijkheid om een zacht nest van mos in te bouwen. Droog.

Niet toegankelijk voor de grotere roofdieren.

Plak hier de
Vogel die deze
plek wil

NESTENMAKELAAR

aangeboden

Houdt u niet van bos, bomen, huizen of water. Heeft u geen geduld voor het bouwen van een nest. Vindt u het niet erg om in weer en wind te broeden. Dan hebben wij voor u vele geschikte plekjes in akkers en weilanden. Zorg ervoor dat uw eieren weinig opvallen. Uw jongen moeten direct na het uitkomen het nest verlaten vanwege werkzaamheden van de boer.

Plak hier de
Vogel die deze
plek wil

WERKBLAD 2

Eieren verstoppert

Er zijn heel wat dieren die wel een vogeleitje lusten. Vogels moeten hun eieren daarom goed verbergen.

Dat kan door:

1. Het nest in een boomholte te bouwen of zelf een bol nest te maken met een holletje er in.
2. Een nest te bouwen in een dichte struik, verstopt tussen de bladeren.
3. De eieren een kleur te geven waardoor ze lijken op de plek waar ze liggen.
Dat noemen we een schutkleur

Ei 1 De Strandplevier legt zijn eieren in een kuiltje op het strand, tussen de schelpen.

Bekijk ei 1 en ei 2.
Welk ei zal van de Strandplevier zijn en waarom?
Ei ____ omdat _____
Ei 1 is heel licht en valt dus op. Toch is dat geen probleem.
Waarom niet? _____

Opdracht 2

Eieren van vogels die in een kuiltje op de grond broeden hebben een goede schutkleur.

Die schutkleur is bij vogels die op het strand broeden nét iets anders dan bij vogels die in een weiland broeden.

Vergelijk ei 3 en ei 4. Welk ei zal van een weidevogel zijn?

Ei ____ is van een weidevogel, omdat _____

Ei 3

Ei 4

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

Op knipplaat 1 staan nog meer eieren. Knip de eieren uit die volgens jullie van weidevogels zijn en plak ze in het weiland hieronder.

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

WERKBLAD 3

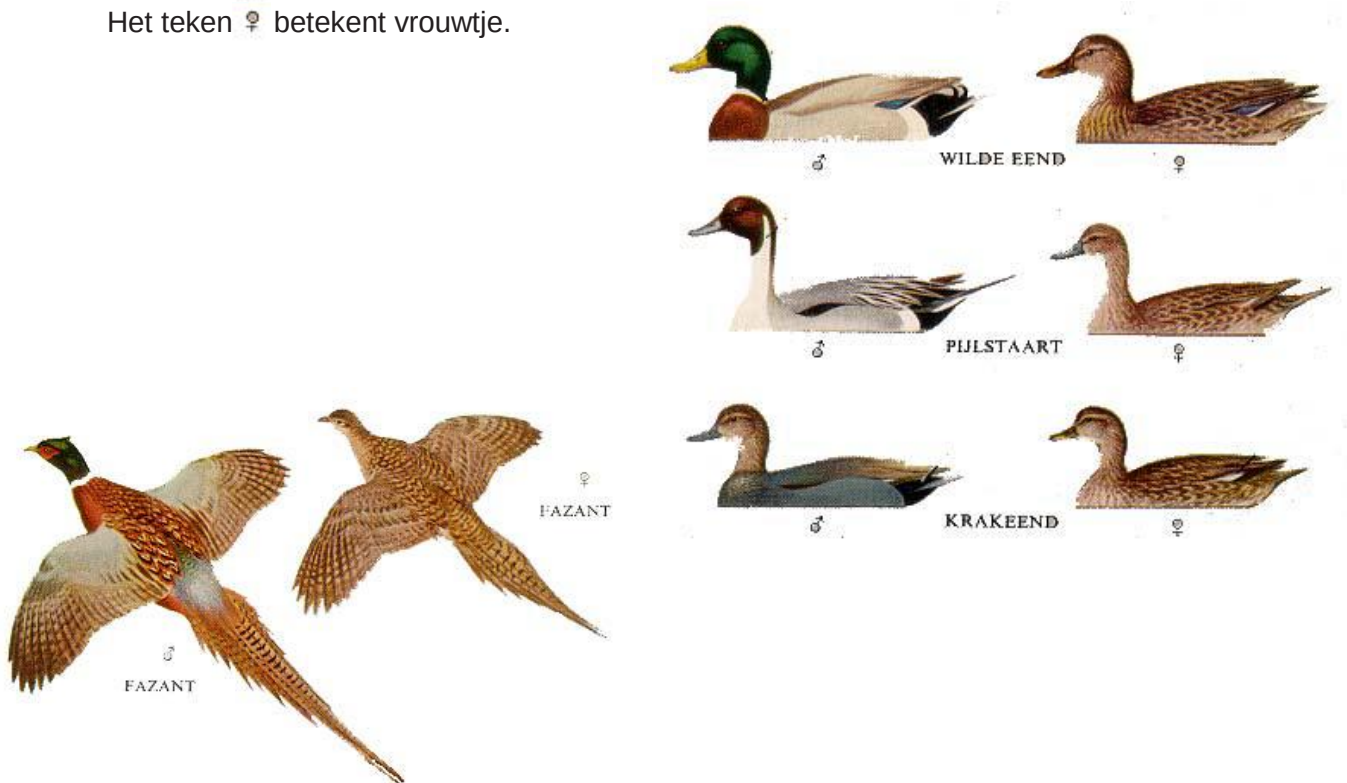
Veilig broeden

Bij het broeden moeten de eieren warm blijven. De broedende vogel zit daarom zo veel mogelijk op het nest. Het nest mag niet ontdekt worden door roofdieren, daarom heeft de broedende vogel meestal een kleur die niet opvalt, een schutkleur.

Op de plaatjes zie je eenden en fazanten.

Het teken ♂ betekent mannetje.

Het teken ♀ betekent vrouwtje.

Bij de eenden en fazanten broedt maar één van beide ouders. Kijk naar de kleur van de mannetjes en de vrouwtjes. Wie zullen broeden?

De mannetjes / vrouwtjes omdat

WERKBLAD 4a

Veiligheid voor de jongen

Als de vogels hun eieren hebben uitgebroed, zijn ze nog niet klaar.

De jongen moeten nog groot worden!

Ze moeten eten krijgen en ze moeten niet zelf opgegeten worden! Zo'n jong dat nog niet kan vliegen is voor een roofdier een gemakkelijke prooi!

Nestblijvers

Bij vogels met een nest in een hoge boom, een dichte struik of in een holte, is het nest de veiligste plek. De jongen worden er kaal, blind en hulpeloos geboren, maar dat is geen probleem, want ze moeten toch in het nest blijven. De ouders komen het eten wel brengen. Zulke jonge vogels noemen we **nestblijvers**.

Nestvlieders

Voor vogels die in het open veld of op het water leven is het nest géén veilige plek. Jongen van deze vogels kunnen als ze geboren worden direct al kijken en lopen. Ze hebben ook dichte donsveren, zodat ze het niet koud krijgen. Zo kunnen ze direct achter hun ouders aan en zich verstoppen bij gevaar. We noemen deze jongen **nestvlieders**.

Opdracht

Bekijk de vogels en hun jongen op de plaatjes (4b).

Schrijf eronder of de jongen **nestblijvers** of **nestvlieders** zijn.

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

WERKBLAD 4b

Veiligheid voor de jongen

Watersnip

Zanglijster

Blauwe reiger

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

Eend _____

Gierzwaluw _____

Lesbrief Vogels in de Nesten

Handleiding

KNIPBLAD

Lees de tekst bij de vogelplaatjes.

Knip de plaatjes uit en plak ze bij de advertenties op **werkblad 1**.

De koolmees is een klein vogeltje dat goed kan vliegen. Koolmezen kunnen nestjes bouwen van mos. Die zijn niet zo stevig, daarom bouwen ze dat het liefst op een plek waar het niet waait.

De ekster is een wat grotere vogel met een sterke snavel. Eksters houden ervan om een nest te bouwen. Daar kunnen ze wekenlang mee bezig zijn. Hoe groter hoe beter! Het liefst hoog in de boom en van stevige takken.

De fuut is een echte watervogel. Hij houdt niet van vliegen of lopen. Futen eten vis. Ze broeden het liefst zo dicht mogelijk bij het water, zodat ze direct weg kunnen duiken als er onraad is.

De kievit houdt niet van bossen, van de stad of van het water. Het is een echte weidevogel. Een nest bouwen is niet iets voor de kievit. Ze maken gewoon een klein kuultje in de grond.

NME centrum Het Groene Wiel
onderdeel van IVN

Contactgegevens:
www.groenewiel.nl
www.ivn.nl

Het Groene Wiel
Hendrikweg 14b
6703 AW Wageningen
(0317) 422 041
groenewiel@ivn.nl

Beleef de natuur